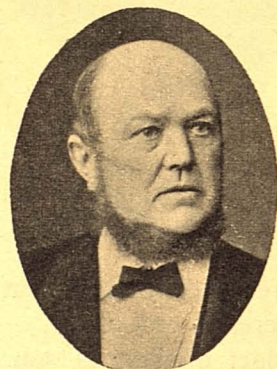

BRYGGERIETS UTVIKLING.

OPPE ved Kalfaret, hvor nu de store bryggerikomplekser kiker frem, halvt skjult av ældgamle trær, laa for over et halvt aarhundrede tilbake et beskedent bryggeri med primitiv indredning. Det var anlagt i 1849 av Lars Semb fra Kristiania. Øllet var vistnok hverken bedre eller slettere end det pleiet at være i Bergen, hvor man med indgroet fordom tvilte paa, at vandet egnede sig til ølbryg.

Lars Semb.

Fredrik Beyer.

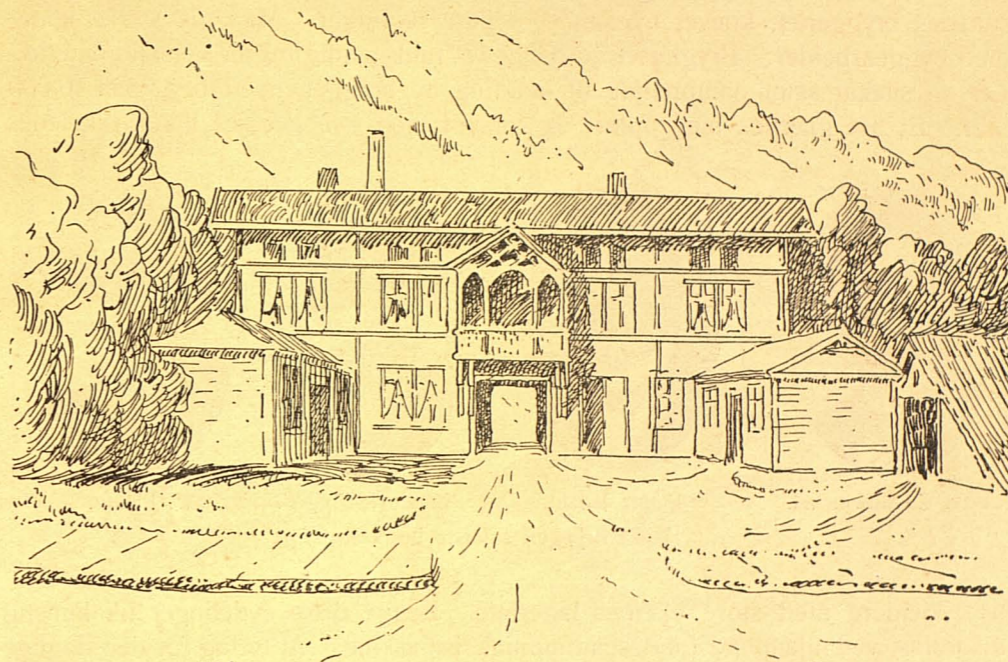
Hans Isdahl.

I 1855 solgtes bryggeriet til bokhandler Fredrik Beyer og Hans Isdahl, hvilken sidste drev det under navn av „Det Sembske bryggeri“, — først alene senere sammen med sin søn Frantz Isdahl. Nogen væsentlige forandringer i anlæggets drift blev ikke foretat ved dets overgang til de nye eiere. Alt arbejde utførtes ved haandkraft, og der blev benyttet de enkleste redskaper, hvortil man dengang var henvist. I aaret 1872 forbedredes dog forholdene endel ved anlæg av ny kjelder, malteri og nyt bryghus, likesom der anskaffedes en 6-hestes dampmaskine til drift av bryghusmaskineriet. Men nogen større fart

kom der ikke over tingene, hvad der bedst fremgaar derav, at den aarlig tilvirkede og forbrukte maltmængde neppe oversteg 800 tønder, et kvantum som nu tilvirkes paa Hansa Bryggeri i løpet av 3 uker.

For 25 aar siden kjøbte Waldemar Platou det gamle bryggeri for kr. 130,000, han var da bare 23 aar gammel. Det var et vanskelig og møisommeligt arbeide den unge mand hadde paatat sig, for det var ikke saa liketil

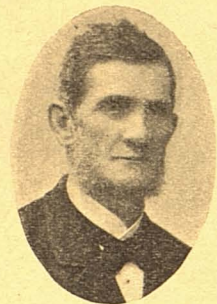
Det gamle bryggeri.

dengang at skaffe penger til industrielle anlæg i Bergen. Tilliden til industriens avkastning var ikke sterk, og naar det, som her, gjaldt et bryggeri, var vanskeligheten dobbelt stor ved aktietegning; ti den avgjørende indvending var altid, at vandet i Bergen ikke egnede sig til ølbrygning.

Det var ikke forbedringer Platou vilde, da han kjøbte bryggeriet, det var nyt han vilde skape. Og for at realisere sine planer dannede han aktieselskapet „Hansa Bryggeri“, som konstituertes paa generalforsamlingen den 26de oktober 1891. Indbydelsen til dette utstedtes foruten av ham av herrerne

Edw. C. Mowinckel, Frantz Isdahl og Bonnevie Angell. Selskapet, som overtok Platou's kjøpekontrakt uten nogen gevinst for ham, konstituertes med en indbetalt kapital av kr. 300,000. Og dets første bestyrelse bestod av herrerne Edw. C. Mowinckel, som formand, Frantz Isdahl og Bonnevie Angell. W. Platou var disponent.

De mange nye oppgaver av teknologisk og forretningsmessig art, som nu stilledes bryggeriet, krævet nye anlæg i flere retninger. Man gik straks igang med byggearbeider. Bryghuset ombyggedes fuldstændig og fik særskilte mæskekar og silekar samt damppande til kokning av brygget, hvert bryg paa 10,000 liter. Et nyt gjærhus blev opført og forsynt med nye eketræs kar. Likeledes

Edw. C. Mowinckel.

Frantz Isdahl.

Bonnevie Angell.

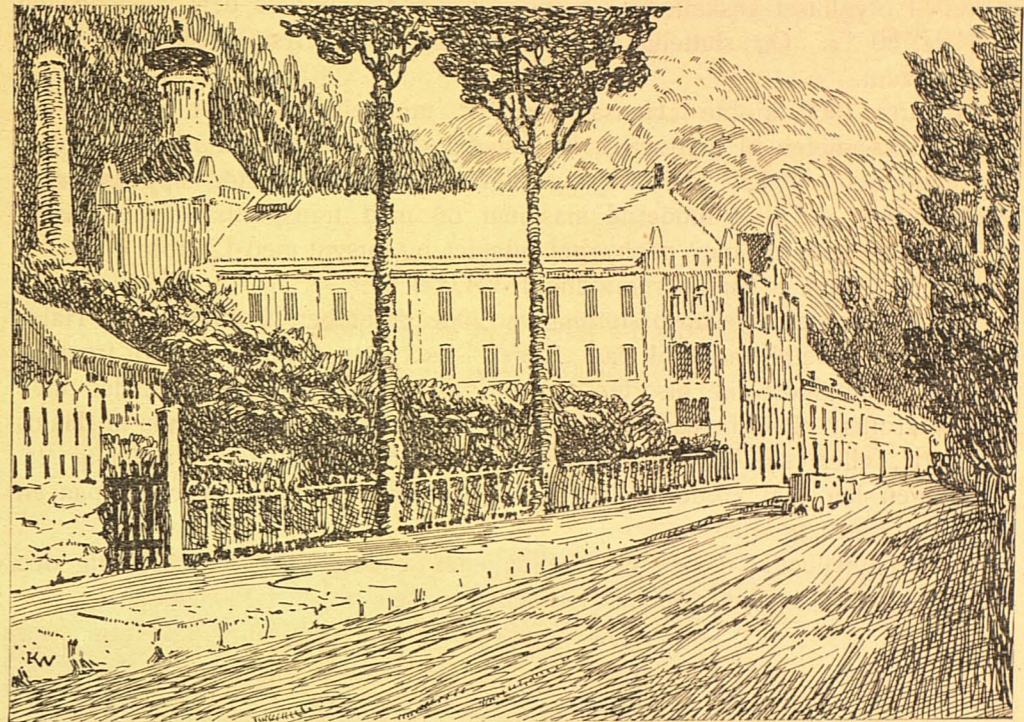
W. Platou.

„Hansa Bryggeri“s første bestyrelse.

nye kjeldere med store eketræs lagerfate. Begge disse avdelinger fik kunstig avkjøling ved hjælp av Lindes ammoniak ismaskine. Al fyring for den daglige drift henla man til en enkel varmecentral — kjedelhuset — med sin store kulbesparende vandrørskjedel. Og den sterkt økede mekaniske arbeidskraft blev levert av en ny dampmaskine paa 40 hk. De her nævnte ombygninger fuldførtes i løpet av aaret 1892, og samtidig lykkes det driftsledelsen ved energisk arbeide at skaffe det nye øl saa stor avsætning, at salget allerede i aktieselskapets 2det aar steg meget betydelig.

Driften gik raskt fremover, bryggeriets produkter vandt anerkjendelse, og omsætningen steg efterhaanden saa sterkt, at man allerede i 1894 maatte tænke paa utvidelser. Efter et forslag av direktionen besluttet generalforsamlingen i desember, at aktiekapitalen skulde forhøies med kr. 150,000. Samtidig blev

reservefondet, kr. 24,000, tillagt de ældre aktier med 8 % pr. aktie, hvorved disse kom til at lyde paa kr. 540 for hele aktier og kr. 270 for halve. Hermed økedes kapitalen til kr. 474,000. Ved denne tilvekst blev bryggeriets forskjellige driftslokaler utvidet og nyt maskineri anskaffet, hvorefter man kunde drive produktionen op til omtrent det dobbelte.

Hansa Bryggeri i 1916.

En anden og større utvidelse fandt sted ifølge beslutning av generalforsamlingen den 3dje mars 1899, og det blev et merkepunkt i bryggeriets historie. Aktiekapitalen forhøiedes nu til kr. 1,000,000 ved utstedelse av 1052 nye aktier à kr. 500, som blev utbudt og optat til en overkurs av kr. 40 pr. aktie, hvilket beløp, kr. 42,080, man tillaa bryggeriets reservefond. Samtidig blev det bestemt, at selskapet skulde ledes av en direktion og et repræsentantskap. Direktionen skulde bestaa av en administrerende direktør og 2 andre direktører, valgt av

og blandt repræsentantskapet, hvis antal sattes til 8 med 4 suppleanter. Ogsaa med hensyn til bygningerne og driften forøvrig blev der foretaget mange og gennemgripende forandringer. Man utvidet kraftcentralen og gik over til elektrisk drift, og der anlagdes pneumatisk malteri, kornlofter og maltsiloer. Fremdeles blev der bygget nye lagerkjeldere, samtidig som gjærhuset blev gjort større. I bryghuset anskaffedes en ny vørterpande, hvorved dets ydeevne steg med ca. 50 %. Og sluttelig skaffet man sig et gjærfysiologisk og kemisk laboratorium.

I aaret 1900 købte „Hansa Bryggeri“ mineralvandfabriken „Kyrre“ og henla virksomheten til bryggeriet, hvis stadig voksende omsætning atter krævet nye utvidelser i 1912. Denne gang blev der bygget en stor tappehal, som utstyrtes med de mest moderne maskiner og med transportbaner for flasker og kasser. Kjelderne blev paabygget, utvidet og forsynt med 12 store emaljerte „staaltanks“ med et samlet rumindhold 324,000 liter.

Efter repræsentantskapsbeslutning av 20de desember 1912 blev O. F. Halds bryggeri og mineralvandfabrik paa „Stølen“ indkjøpt og ombygget for fremstilling av de alkoholsvake ølsorter og vørterøl. Aktiekapitalen forhøiedes med 250,000 kroner. I 1915 henlagdes mineralvandfabrikationen udelukkende til „Halds Bryggeri“, eller, som det nu officielt heter, „Hansa Bryggeri, afdeling 2“. Afdelingen har faat moderne indredning og nye maskiner, beregnet paa en betydelig større produktion.

Aktiekapitalen utvidedes sidste gang efter repræsentantskapsbeslutning den 16de mars 1914 med kr. 500,000, saaledes at den nu er 1,750,000.

* * *

De efterfølgende grundplaner gir en klar oversigt over bryggeriets utvikling i de svundne 25 aar. Man ser det beskedne anlæg av 1891 og vore dages „Hansa Bryggeri“ med sine vældige komplekser.

Ogsaa det oprindelige grundareal, som ikke var ubetydelig, er blit forstørret i betragtelig grad. Det er utvidet baade mot nord, øst, vest og syd. Paa den nordlige tomt ligger nu direktørboligen med sin vakre have. Paa den sydlige tomt i „Fløen“ er der skaffet oplagssted for kul, flasker og andre materialer til bryggeriets behov.

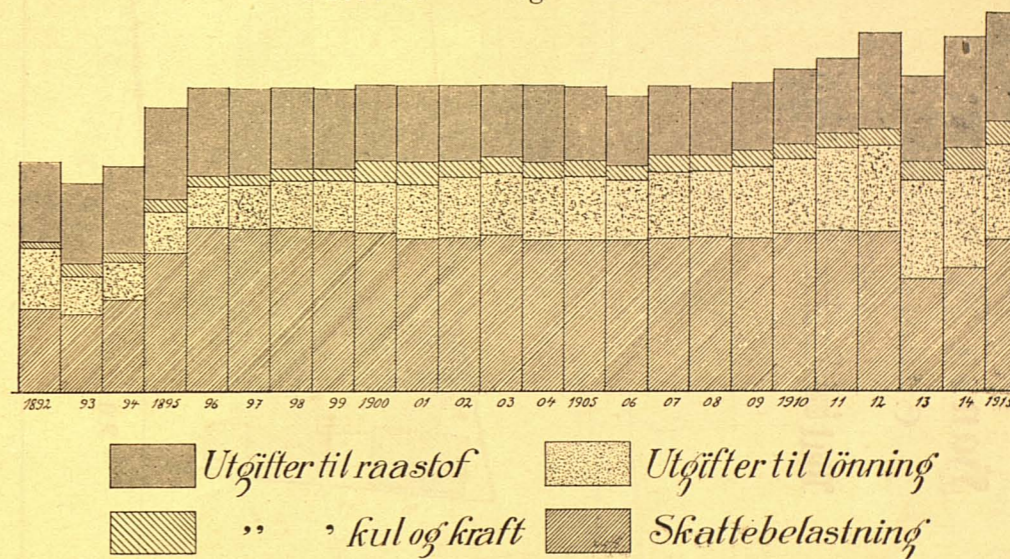
* * *

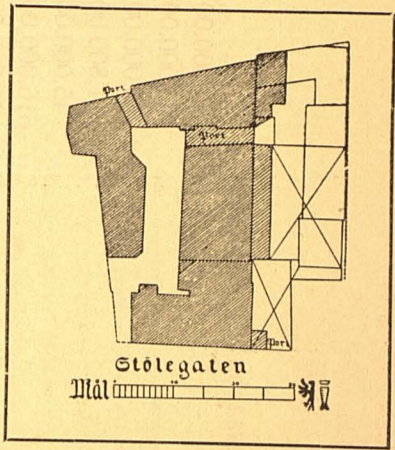
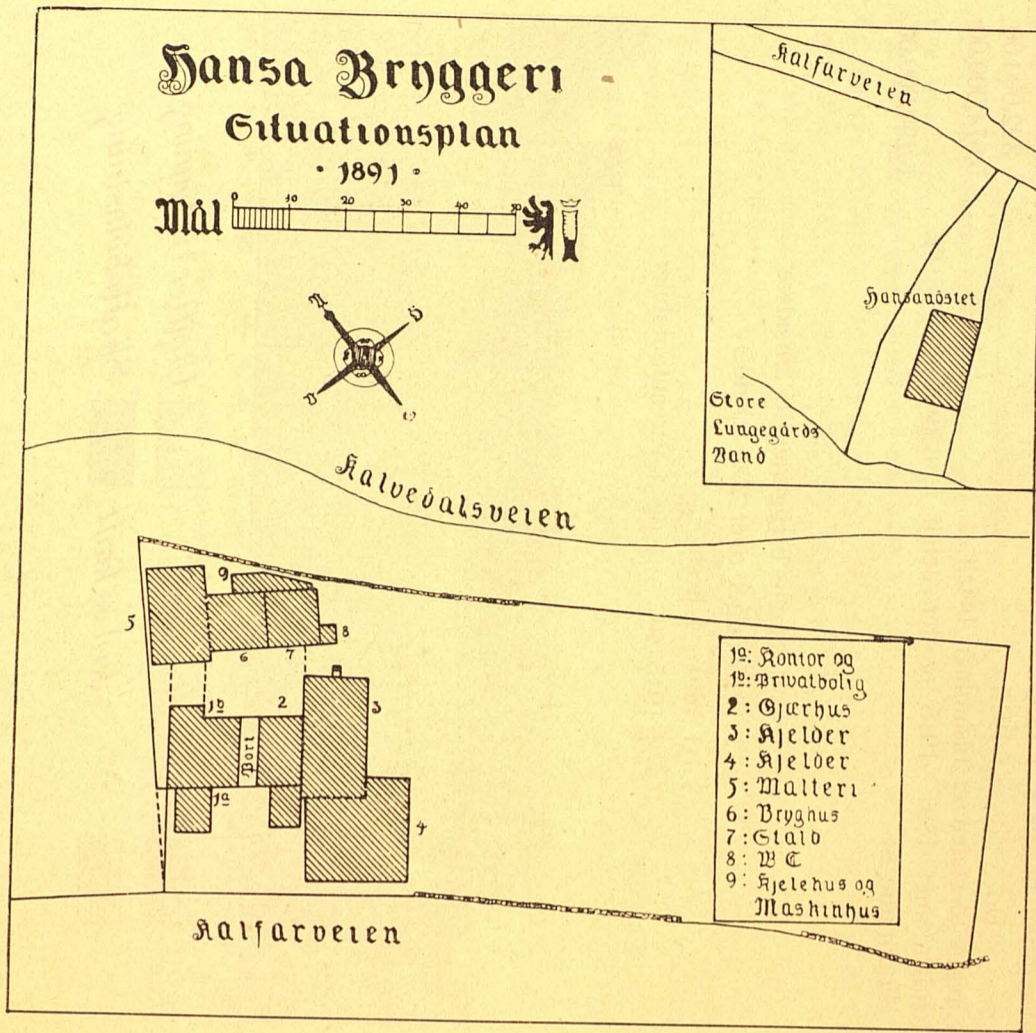

Følgende statistiske oplysninger kan ogsaa ha sin interesse:

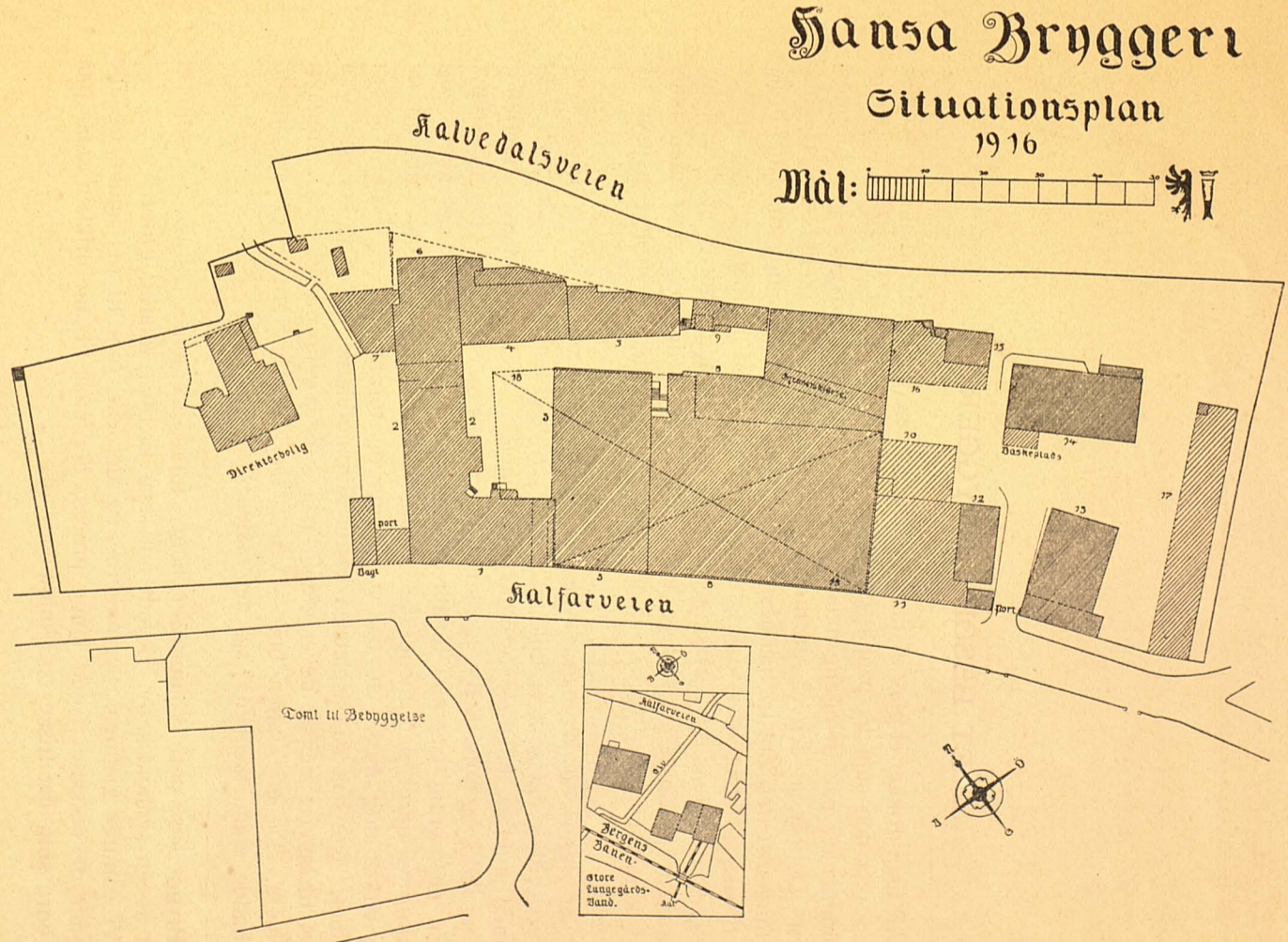
Lønningskonto i 1892	kr.	22,000.00
Do. i 1915	„	275,000.00
I lønninger er der tilsammen utbetalt.....	„	2,945,000.00
Kommune- og statsskat i 1892.....	„	1,800.00
Do. i 1915.....	„	45,000.00
I skat er utbetalt tils.....	„	616,000.00
Ølavgiften til staten i 1892.....	„	28,000.00
Do. i 1915.....	„	392,000.00
I avgift til staten er tilsammen betalt	„	5,674,000.00
I tidsrummet 1891—1915 er der betalt i avgifter til stat og kommune tils.	„	6,290,000.00

I 1891 hadde bryggeriet 10 arbeidere
 I 1915 noget over 200 arbeidere
 I 1891 4 heste
 I 1915 40 — og 4 vareautomobiler

Hansa Bryggeri
„Afdeling 2“
Stolegaten nr. 15 og 13 b.
Indkjøpt 1912 og ombygget til
fremstilling av alkohlvake ølforter
og vortetøl.

- 1) Kontor.
- 2) Malteri.
- 3) Gjærhus.
- 4) Bryghus.
- 5) Maskinhal.
- 6) Kjeldhus.
- 7) Kullager.
- 8) Eksped.
- 9) Fryseri.
- 10) Tapperi.
- 11) Flaskelager.
- 12) Garage.
- 13) Lagerrum.
- 14) Stald.
- 15) Smie.
- 16) Bekerri.
- 17) Vognskur.
- 18) Kjeldere.